

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૩૮૬/૨૦૦૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એસ. આર. બ્રહ્મભટ્ટ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એ. જે. શાસ્ત્રી

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા
૨.	શું આ ચુકાદો રિપોર્ટરને સોંપવો કે નહીં ?	હા
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે	ના

	હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશને લગતો કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે?	
--	---	--

=====

ગુજરાત રાજ્ય.....અપીલકર્તા

વિરુદ્ધ

નિરુભાઈ @ નીરવ ગિરધરભાઈ રાવલ.....

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

ઉપસ્થીતી:-

શ્રી એલ. આર. પૂજારી, અપીલકર્તા માટે એડીશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર

એચ.સી.એલ.એસ. સમિતિ, પ્રતિવાદી માટે એડવોકેટ

શ્રીમાન મનરાજ એ. બારોટ, પ્રતિવાદીના વકીલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એસ. આર. બ્રહ્મભટ્ટ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એ. જે. શાસ્ત્રી

તારીખ-૧૦/૧૦/૨૦૧૭

સી.એ.વી. ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એ. જે. શાસ્ત્રી દ્વારા)

૧. એપીલેન્ટ - રાજ્ય દ્વારા વિ. જથા જોઈન્ટ ડિસ્ટ્રીક્ટ જજ અને પ્રેસિડાઈંગ ઓફિસર, પમી ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, નડિયાદ દ્વારા સ્પેશિયલ (એસસી/એસટી) કેસ નં. ૭૧/૨૦૦૩ માં તારીખ ૦૪/૦૧/૨૦૦૫ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદા અને હુકમ સામે હાલની ફોજદારી અપીલ ફાઈલ કરવામાં આવેલ છે, જેના ગુણદોષ પર ટ્રાયલ કોર્ટે રેસ્પોન્ડન્ટ - આરોપીની તરફલામાં નિર્દોષ છોડી મુકવાનો હુકમ પસાર કરેલ છે.

૨. ફરીયાદ પક્ષનો કેસ એવો છે કે તારીખ ૧૯/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ પારુભાઈ કાળુભાઈ ખરાડના પત્ની જતનીબેને ચકલાસી પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ એવી ફરીયાદ નોંધાવેલ કે તેઓ મૂળ દાહોદ જિલ્લાના વતની છે અને બે દિવસથી ભુમેલ ગામે પાણીની પાઈપલાઈનનું કામ કરવાનું હોવાથી તેઓ તેમના પતિ અને બાળકો સાથે ભુમેલ ગામના બસ સ્ટેન્ડમાં રોકાયા હતા. તે દિવસે રાત્રિના ૯.૦૦ વાગ્યાના સુમારે ફરીયાદી કુટુંબના સભ્યો સાથે સુતા હતા ત્યારે ફરીયાદીની બે પુત્રીઓ પણ બસ સ્ટેન્ડમાં સુતી હતી અને રાત્રિના ૧.૦૦ વાગ્યાના સુમારે નાની પુત્રી લલિતા રડવા લાગી, જેના પરિણામે ફરીયાદી જાગી

ગયા અને જોયું તો બીજી પુત્રી સુનિતાબેન એટલે કે ભોગ બનનાર મળી આવેલ નહીં. પરિણામે, ફરીયાદીના પતિ અને તેઓ પોતે આસપાસ શોધખોળ કરવા ગયેલા પરંતુ ભોગ બનનાર મળી આવેલ નહીં. જેના પરિણામે તેઓ ફરીથી બસ સ્ટેન્ડ પર પાછા આવ્યા અને આશરે રાત્રિના ૩.૩૦ વાગ્યાના સુમારે ભોગ બનનાર પુત્રી વરાઈમાતાના મંદિર તરફથી રડતી રડતી આવતી હતી અને જ્યારે ફરીયાદીએ તેને ઊંચકી ત્યારે લોહી નીકળતું જણાયું હતું. ભોગ બનનારના ગુપ્ત ભાગોની અને મોં તથા ડાબી આંખ પર તપાસ કરતા ઈજાના નિશાનો હતા. પૂછપરછ કરતા ભોગ બનનારે ફરીયાદીને જણાવેલ કે એક માણસ તેને ઊંચકીને ઝાડીઓમાં લઈ ગયેલ અને તેની સાથે દુષ્કર્મ આચરેલ તથા સદર માણસ બાંધાવાળો અને સહેજ કાળા રંગનો હોવાનું જણાવેલ. ફરીયાદી અને તેમના પતિ અન્ય માણસો સાથે મંદિર વિસ્તાર તરફ ગયેલા પરંતુ કોઈ મળી આવેલ નહીં અને તેથી ફરીયાદી (માતા) એ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૬૩, ૩૬૬, ૩૭૬ અને ૩૨૪ તથા અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૩(૧), (૧૧), (૧૨) અને ૩(૨)(પ) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે ચકલાસી પોલીસ સ્ટેશનમાં ફરીયાદ નોંધાવવી પડી હતી.

૨.૧ તપાસ ચલાવ્યા બાદ, રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે પુરાવો મળી આવતા, જેના પરિણામે વિ. ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, નડિયાદની કોર્ટમાં ચાર્જશીટ

રજૂ કરવામાં આવેલ જે ફોજદારી કેસ નં. ૬૧૦૭/૨૦૦૩ તરીકે નોંધાયેલ. સદર ગુનો સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ચલાવવાપાત્ર હોવાથી, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૨૦૯ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને કેસ સેશન્સ કોર્ટને કમિટ કરવામાં આવેલ જે પાછળથી સ્પેશિયલ (એટ્રોસિટી) કેસ નં. ૭૧/૨૦૦૩ તરીકે નોંધાયેલ. સદર કેસ ત્યારબાદ વિ. જોઈન્ટ ડિસ્ટ્રીક્ટ જજ અને પ્રેસિડાઈંગ ઓફિસર, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ નં. ૫, નડિયાદ સમક્ષ વિચારણા અર્થે આવેલ, જેમણે આંક-૪ થી તોહમતનામું ફેમ કરેલ અને રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીનું પ્લી રેકોર્ડ કરેલ, જેમાં રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીએ ગુનો કર્યાનો ઈનકાર કરેલ, જેના પરિણામે ફરીયાદ પક્ષે દસ્તાવેજી તેમજ મૌખિક પુરાવો રજૂ કરેલ છે. ફરીયાદ પક્ષ દ્વારા ૨૩ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવેલ છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ૨૮ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરવામાં આવેલ છે અને આંકડો પૂરો કર્યાનો પુરસિસ આપ્યા બાદ, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું ફરધર સ્ટેટમેન્ટ રેકોર્ડ કરવામાં આવેલ. ટ્રાયલ કોર્ટે મુદ્દાઓ ઘડેલા જણાય છે અને કેસના પૂર્ણ ન્યાયનિર્ણય બાદ, ટ્રાયલ કોર્ટે તારીખ ૦૪/૦૧/૨૦૦૫ ના રોજ ચુકાદો અને હુકમ પસાર કરેલ છે, જેના દ્વારા ટ્રાયલ કોર્ટે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૨૩૫(૨) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને શંકાનો લાભ આપીને રેસ્પોન્ડન્ટ – આરોપીને જે ગુના માટે તેની સામે કેસ ચલાવવામાં આવેલ તેમાંથી નિર્દોષ છોડી મુકેલ છે અને આ એ ચુકાદો અને હુકમ છે જે રાજ્ય દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલ હાલની ફોજદારી અપીલનો વિષય બનેલ છે.

૨.૨ આ ફોજદારી અપીલ તારીખ ૨૪/૦૩/૨૦૦૯ ના હુકમથી એડમિટ થયેલ જણાય છે અને પેપર-બુકનું કામ પૂર્ણ થયા બાદ, તે અમારી સમક્ષ આખરી નિકાલ માટે આવેલ છે, જેમાં એપીલેન્ટ – રાજ્ય વતી વિ. એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી એલ. આર. પૂજારી હાજર રહેલ છે અને રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી વતી વિ. વકીલ શ્રી મનરાજ બારોટ હાજર રહેલ છે.

૩. એપીલેન્ટ – રાજ્ય વતી વિ. એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી એલ. આર. પૂજારીએ આગ્રહપૂર્વક રજૂઆત કરેલ છે કે આટલા ભયાનક ગુનામાં ટ્રાયલ કોર્ટ શંકાનો લાભ આપવામાં ગંભીર ભૂલ કરેલ છે, જેમાં આશરે ૮ વર્ષની બાલિકા પર રેસ્પોન્ડન્ટ દ્વારા દુષ્કર્મ આચરવામાં આવેલ છે. એવી દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે બાળ સાક્ષીની જુબાની, જે આ બનાવની ભોગ બનનાર છે, તેણે વિશ્વાસપાત્ર વિગત વર્ણવેલ છે અને પોતે બાળ સાક્ષી હોવા છતાં, રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે એક વિશ્વાસપાત્ર સાક્ષી છે. વિ. એપીપી દ્વારા જણાવાયું છે કે ભોગ બનનારે સ્પષ્ટપણે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને ઓળખી બતાવેલ છે અને મૌખિક તથા તબીબી પુરાવા વચ્ચે કોઈ વિરોધાભાસ હોય તેમ જણાતું નથી. તેનાથી વિપરીત, તબીબી પુરાવો ફરીયાદ પક્ષના કેસને સંપૂર્ણપણે સમર્થન આપે છે અને તેથી, આવા ભયાનક ગુનામાં, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ હળવો અભિગમ અપનાવી શકાય નહીં. વિ. એપીપી દ્વારા દલીલ

કરવામાં આવેલ છે કે ફરીયાદ પક્ષના શરીર પર મળી આવેલ ઈજાઓ તબીબી પુરાવા સાથે મળીને સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે કે કરવામાં આવેલ કૃત્ય એ વ્યાખ્યાની મર્યાદામાં આવતું દુષ્કર્મ છે. વિ. એપીપીએ જણાવવાનું છે કે દુષ્કર્મનો ગુનો સ્થાપિત કરવા માટે સંપૂર્ણ પ્રવેશ જરૂરી નથી અને તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે શંકાનો લાભ આપીને સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં સબળ ભૂલ કરેલ છે. વિ. એપીપીએ વધુમાં રજૂઆત કરેલ છે કે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે રેકૉર્ડ પર સ્પષ્ટ સમર્થન આવે છે અને સમગ્ર પુરાવા, મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી, ના સંયુક્ત વાચન પરથી, જોકે એમ કહી શકાય કે ફરીયાદ પક્ષે શંકાથી પર કેસ સ્થાપિત કરેલ છે, શંકાનો લાભ આપવાનો આવો હુકમ પસાર કરી શકાય નહીં. એ બાબત તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવેલ છે કે જે રીતે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને પકડવામાં આવેલ તે સંપૂર્ણપણે સમજાવવામાં આવેલ છે અને સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ રેકૉર્ડ કરવામાં આવેલ ફરદાર સ્ટેટમેન્ટમાં, પ્રશ્નો પૂછવામાં આવ્યા હોવા છતાં, પ્રશ્નવાળા બનાવ અંગે કોઈ ખુલાસો આપવામાં આવેલ નથી અને રેકૉર્ડ પરનો સમગ્ર પુરાવો સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે ખોટી રીતે ફસાવવાની નહિવત શક્યતા છે. ફરીયાદી માટે કોઈ વ્યાજબી કારણ વગર રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને ફસાવવાનું કોઈ કારણ ન હતું. તેનાથી વિપરીત, ફરીયાદી અને કુટુંબના સભ્યો પાણીની લાઈન નાખવાના હેતુથી બહારથી આવ્યા હતા અને તે સંજોગોમાં, તેઓ બસ સ્ટેન્ડમાં રોકાયા હતા, જે તેમની દુઃખદ સ્થિતિનો અનિરૂદ્ધનીય લાભ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી દ્વારા લેવામાં આવેલ અને તેના દ્વારા,

તેણે ભયાનક ગુનો આચરેલ જે સંજોગ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અણદેખ્યો કરી શકાય નહીં. વિ. એપીપી દ્વારા દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે ભોગ બનનારના પોતાના કથન પરથી સ્પષ્ટ સમર્થન મળે છે અને તેથી, વ્યાજબી શંકાનો સિદ્ધાંત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ખોટી રીતે લાગુ કરવામાં આવેલ છે. માત્ર શંકા એ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને લાભ આપવા માટે પૂરતી નથી. તેનાથી વિપરીત, તબીબી પુરાવો સૂચવે છે કે ગુનો રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી દ્વારા આચરવામાં આવેલ છે અને તેથી, માત્ર શક્યતા ટ્રાયલ કોર્ટને આપેલ લાભ લંબાવવાની પરવાનગી આપશે નહીં અને તેથી, શંકાનો લાભ આપવા માટે સત્તાનો ઉપયોગ કરવાની આખી ક્વાયટ ભૂલભરેલી છે અને તેથી, તે સુધારવાને પાત્ર છે. વિ. એપીપીએ રજૂઆત કરેલ છે કે જ્યારે કેસને મજબૂત સમર્થન મળેલ હોય, ત્યારે આક્ષેપિત ગુનાના સંબંધમાં રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી તરફ સ્પષ્ટપણે આંગળી ચીંધતા પુરાવાને રદબતલ કરવા માટે ગમે તે અન્ય વ્યાજબી કારણ હોય. શંકાનો લાભ આપતી વખતે, તારણને સમર્થન આપવા માટે કોઈ પૂરતા અથવા સબળ કારણો સોંપવામાં આવ્યા નથી અને તેથી, હુકમ પુરાવાના ભૂલભરેલા પરીક્ષણ પર આધારિત હોવાથી, પ્રશ્નવાળો હુકમ સુધારવો જરૂરી છે અને રેસ્પોન્ડન્ટ – આરોપી સાથે કાયદા અનુસાર કાર્યવાહી થવી જોઈએ.

૩.૧ વિ. એપીપી શ્રી એલ. આર. પૂજારીએ રજૂઆત કરેલ છે કે દુષ્કર્મ એ સમાજ સામેનો ગુનો છે અને તેથી, શંકાનો આ પ્રકારનો લાભ આપવામાં ટ્રાયલ

કોર્ટ દ્વારા આવો કોઈ હળવો અભિગમ અપનાવી શકાય નહીં. તેનાથી વિપરીત, રેકૉર્ડ પરનો પુરાવો સૂચવે છે કે ભોગ બનનાર પર ઈજાઓ મળી આવેલ હતી જે તેના પર દુષ્કર્મની શક્યતા સૂચવે છે. તેની સામે, કોર્ટમાં રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની સ્પષ્ટ ઓળખ થઈ હતી. ટીઆઈ પેરેડ પાછા ડેપ્યુટી મામલતદાર દ્વારા ચોજવામાં આવેલ હતી, જેમની તપાસ કરવામાં આવેલ છે અને જેમની જુબાની રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ છે અને તે અનુસાર, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળના ફરદાર સ્ટેટમેન્ટમાં રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી તરફથી કોઈ ખુલાસો આવ્યો ન હતો. માત્ર આરોપીના કપડાં પર નિશાનો મળ્યા ન હોવાથી કારણ કે તેણે બનાવ પછી સ્નાન કર્યું હોઈ શકે, તે સંજોગ ટ્રાયલ કોર્ટને શંકાનો લાભ આપવાની પરવાનગી આપશે નહીં. તેનાથી વિપરીત, રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી આવા ગુનાનો ટેવાયેલો હોવાનું જણાયું હતું અને તેથી, પૂરતો પુરાવો હોવાથી યોગ્ય રીતે કાર્યવાહી કરવામાં આવેલ અને તેથી, જ્યારે આવી પરિસ્થિતિ રેકૉર્ડ પર પ્રવર્તતી હોય, ત્યારે ટ્રાયલ કોર્ટ માટે જે રીતે આપેલ છે તે રીતે શંકાનો લાભ આપવા માટે કોઈ વ્યાજબી કારણ ન હતું અને તેથી, આ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલ ગંભીર ભૂલ હોવાથી, રદબાતલ કરીને યોગ્ય સજા આપવી યોગ્ય છે. દસ્તાવેજો પાછા રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી દ્વારા ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ આપે છે અને તેથી, આ તથ્યો અને સંજોગોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, વિ. એપીપીએ કોર્ટને રાજ્ય દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલ અપીલ ગ્રાહ્ય રાખવા વિનંતી કરેલ છે.

૩.૨ એપીલેન્ટ – રાજ્યની દલીલ અને સ્ટેન્ડને સમર્થન આપવા માટે, વિ. એપીપીએ ૨૦૦૯ (૧) જીએલએચ ૬૦૦ (એસસી) અને ૨૦૦૯ (૧) જીએલએચ ૪૪૪ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના બે નિર્ણયો પર આધાર રાખેલ છે જેનો આ હાલના ચુકાદામાં યોગ્ય તબક્કે વિચાર કરવામાં આવશે અને આવી દલીલો કરીને, વિ. એપીપીએ આખરે કોર્ટને રાજ્ય દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલ અપીલ ગ્રાહ્ય રાખવા અને રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી પર યોગ્ય સજા ફટકારવા વિનંતી કરેલ છે. વિ. એપીપી દ્વારા અન્ય કોઈ રજૂઆતો કરવામાં આવેલ નથી.

૪. વિ. એપીપી દ્વારા લેવામાં આવેલા સ્ટેન્ડનો વિરોધ કરતા, રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીના વિ. વકીલ શ્રી મનરાજ બારોટે આગ્રહપૂર્વક દલીલ કરેલ છે કે ગુનાની તપાસ કરવામાં ફરીયાદ પક્ષની સ્પષ્ટ ભૂલ હતી. વિ. વકીલે ખાસ કરીને દલીલ કરેલ છે કે ઓળખ પેરેડ પોતે જ યોગ્ય નથી અને જ્યારે ઓળખ પોતે જ સ્થાપિત થતી નથી અને જ્યારે અન્ય કોઈ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓ ઉપલબ્ધ નથી, ત્યારે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને ગુના સાથે જોડવાનો આ સંજોગ મુશ્કેલ છે. શ્રી મનરાજ બારોટે વધુમાં દલીલ કરેલ છે કે તબીબી પુરાવો પણ ફરીયાદ પક્ષના કેસને સંપૂર્ણપણે સમર્થન આપતો નથી અને તેથી, જ્યારે તબીબી પુરાવો પોતે ફરીયાદ પક્ષ દ્વારા મૂકવામાં આવેલી વાર્તાને સમર્થન આપતો નથી, ત્યારે તે વિશ્વાસપાત્ર નથી. તેનાથી વિપરીત, જ્યારે કોર્ટના મનમાં શંકા ઉત્પન્ન

થાય છે, ત્યારે લાભ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની તરફલામાં જવો જોઈએ અને તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે પુરાવાના મૂલ્યાંકનની કવાયત યોગ્ય રીતે હાથ ધરેલ છે અને આખરે, શંકાનો લાભ આપીને નિર્દોષ છોડી મુકવાનો હુકમ પસાર કરેલ છે. વિ. વકીલે વધુમાં દલીલ કરેલ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે તેની સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલા મુદ્દાઓ પર મન લગાવેલ છે અને અપીલમાં આક્ષેપિત હુકમ પસાર કરતી વખતે, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા માન્ય કારણો સોંપવામાં આવ્યા છે જે મનનો સ્પષ્ટ ઉપયોગ દર્શાવે છે અને તેથી, જ્યારે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના વિશ્લેષણના આધારે શંકા ઉત્પન્ન થાય છે, ત્યારે આવી શંકા આરોપીની તરફલામાં જવી જોઈએ અને તેથી, હુકમ પસાર કરવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવેલ નથી. વિ. વકીલ શ્રી મનરાજ બારોટે વધુમાં દલીલ કરેલ છે કે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીએ શરૂઆતથી જ નિર્દોષ હોવાનો અને ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યો હોવાનો બચાવ લીધો છે અને તેથી, દોષસિદ્ધિનો હુકમ પસાર કરવા માટે સબળ સમર્થનના અભાવે, સલામત કવાયત નથી અને તેથી, માત્ર રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે કેટલીક શંકા ઉત્પન્ન થાય છે તેથી, દોષસિદ્ધિનો કોઈ હુકમ પસાર કરી શકાય નહીં. તેનાથી વિપરીત, ઘટનાસ્થળના પંચનામા તેમજ ભોગ બનનારની જુબાની પરથી સ્પષ્ટપણે જણાય છે કે ફરીયાદ પક્ષ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે શંકાથી પર કેસ સાબિત કરવામાં સખત રીતે નિષ્ફળ ગયેલ છે અને તેથી, જ્યારે બે વિચારો શક્ય હોય, ત્યારે અપીલમાં નિર્દોષ છુટકારાના હુકમ સાથે કામ કરતી વખતે કોર્ટ, જો શક્ય હોય તો પણ વિચાર સબસ્ટીટ્યુટ

કરી શકશે નહીં. રેકૉર્ડ પરના મૌખિક તેમજ તબીબી પુરાવાઓમાં સખત વિરોધાભાસ હોવાનું જણાય છે અને તેથી, આવી પરિસ્થિતિમાં કોર્ટ માટે નિર્દોષ છુટકારાનો હુકમ રદ કરવો સલામત નથી. વિ. વકીલે રજૂઆત કરેલ છે કે વ્યાજબી શંકાનો સિદ્ધાંત એવો સિદ્ધાંત છે જે વર્ષોથી પ્રચલિત છે અને તેથી, જ્યારે રેકૉર્ડ સૂચવે છે કે કંઈક શંકા છે, ત્યારે નિર્દોષ છુટકારાના હુકમમાં ખલેલ પહોંચાડી શકાય નહીં. વિ. વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરેલ છે કે કેસ મુખ્યત્વે બાળ સાક્ષી પર આધારિત છે જેના પર કાયદો ભારે નિર્ભર રહેવાની પરવાનગી આપતો નથી, ખાસ કરીને જ્યારે અન્ય કોઈ પુરાવો તેને સમર્થન આપતો ન હોય અને તેથી, આ દલીલ કરીને શ્રી બારોટે રજૂઆત કરેલ છે કે બાળક આશરે ૮ વર્ષનું હોવા છતાં તે પરિબળ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની તરફથી આપેલા શંકાના લાભને ખલેલ પહોંચાડવાનો એકમાત્ર સંજોગ બની શકે નહીં. જે ગુના માટે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે તોહમત મૂકવામાં આવ્યું છે તેના તત્વો ફરીયાદ પક્ષ દ્વારા સબળ પુરાવો રજૂ કરીને સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા નથી અને તેથી, જ્યારે આખો હુકમ પુરાવાના નબળા ટુકડા પર આધારિત હોય, ત્યારે હુકમમાં મેળવેલ આવું તારણ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ટકી શકે તેમ નથી અને તેથી, અપીલ ગુણદોષ વગરની હોવાથી રદ થવાને પાત્ર છે. વિ. વકીલ શ્રી બારોટે વધુમાં રજૂઆત કરેલ છે કે રાજ્ય દ્વારા જે કેસો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે એવા નથી જે હાલના કેસની પૃષ્ઠભૂમિને આકર્ષિત કરે અને તેથી, ઉપરોક્ત કેસમાં નક્કી કરવામાં આવેલ રેશિયો સ્ટ્રેટજેક્ટ ફોર્મ્યુલા તરીકે લાગુ કરવાનો નથી.

તેથી, આ દલીલ કરીને, વિ. વકીલ શ્રી બારોટે કોર્ટને રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને નિર્દોષ છોડી મુક્તી વખતે જે તારણ પર પહોંચ્યા છે તેમાં ખલેલ ન પહોંચાડવા વિનંતી કરેલ છે. વિ. વકીલે રજૂઆત કરેલ છે કે ભોગ બનનારના કપડાં પર લોહીના નિશાનો મળ્યા ન હતા. દુષ્કર્મ આચરવામાં આવ્યું હોવાનો કોઈ સંકેત ન હતો અને એવો કોઈ ચોક્કસ તબીબી અભિપ્રાય ન હતો જે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીનો વાંક સ્થાપિત કરી શકે અને તેથી, જ્યારે ફરીયાદ પક્ષ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે શંકાથી પર કેસ સ્થાપિત કરવામાં સક્ષમ બન્યો નથી, ત્યારે નિર્દોષ છુટકારાના હુકમમાં ખલેલ પહોંચાડી શકાય નહીં અને રાજ્યની અપીલ ગુણદોષ વગરની હોવાથી, સીધી રીતે, રદ થવાને પાત્ર છે. રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીના વિ. વકીલ દ્વારા અન્ય કોઈ રજૂઆતો કરવામાં આવેલ નથી.

પ. સંબંધિત પક્ષકારો માટે ઉપસ્થિત વિ. કાઉન્સેલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરના સાહિત્યમાંથી પસાર થયા પછી, જોકે આ નિર્દોષ છુટકારાના હુકમ સામેની અપીલ છે, તેમ છતાં, ગુનો એવો હોવાથી જેમાં ભોગ બનનાર સગીર વયની છે, કોર્ટે શંકાનો લાભ આપતી વખતે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી છે કે કેમ તે આખરે મેળવવા માટે સમગ્ર પુરાવાની તપાસ હાથ ધરેલ છે. જોકે નિર્દોષ છુટકારાના હુકમ સાથે કામ કરવાના માપદંડો અલગ છે, તેમ છતાં, અપીલ ક્ષેત્રાધિકાર એટલું મર્યાદિત નથી જેમાં પુરાવાનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાનું ખુલ્લું ન હોય અને તેથી, આ એક ભયાનક ગુનો હોવાથી, કોર્ટે પુરાવાની

વિગતવાર તપાસ કરવાની કવાયત હાથ ધરેલ છે જેથી એ સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને આપવામાં આવેલ શંકાનો લાભ યોગ્ય અને વાજબી છે કે કેમ.

૬. આવી કવાયતના ક્રમમાં સૌથી પહેલા, આંક-૪ પર ફ્રેમ કરવામાં આવેલ ચોક્કસ તોહમતનામું કોર્ટના ધ્યાનમાં આવ્યું છે જેમાં આશરે ૮ વર્ષની ભોગ બનનાર પર દુષ્કર્મ ગુજારવામાં આવેલ છે, જે નિઃશંકપણે અનુસૂચિત જાતિ સમુદાયની છે. આશરે ૮ વર્ષની સગીર ભોગ બનનાર પર દુષ્કર્મ આચરવામાં આવ્યું છે કે કેમ તે ખાતરી કરવાના હેતુ માટે, તબીબી પુરાવાનું મૂલ્યાંકન પ્રથમ કરવું જરૂરી છે. આ સંદર્ભમાં, રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે આક્ષેપ સાબિત કરવા માટે, ફરીયાદ પક્ષે પીડબલ્યુ-૨ – ડૉ. શિલ્પા સૂર્યકાન્ત ભટ્ટની આંક-૧૭ પર તપાસ કરેલ છે અને સદર પુરાવાનું વાચન દર્શાવે છે કે બિનજરૂરી વિલંબ વિના બીજા ૪ દિવસે, ભોગ બનનારને તારીખ ૧૯/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ બપોરે આશરે ૩.૦૦ વાગ્યે તબીબી તપાસ માટે તેમની સમક્ષ લાવવામાં આવેલ. તેણીને સંબંધિત કેસ પેપર્સ સાથે પોલીસ યાદી સાથે લાવવામાં આવેલ અને સગીર ભોગ બનનારની માતાની સંમતિ મેળવ્યા પછી, મહિલા પોલીસ કોન્સ્ટેબલ સુશ્રી દીપ્તિબેન પરમાર દ્વારા લાવવામાં આવેલ આ સાક્ષી દ્વારા તપાસ હાથ ધરવામાં આવેલ છે. નરસંડા પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રમાં ફરજ બજાવતા આ મેડિકલ ઓફિસરના ધ્યાનમાં આવ્યું કે ભોગ બનનાર સગીર

હોવાથી, તેણી શરૂઆતમાં બોલવાની સ્થિતિમાં ન હતી અને તેથી, માતાએ હિસ્ટ્રી આપેલી જે નોંધવામાં આવેલ છે. ભોગ બનનાર સભાન અવસ્થામાં હોવાનું જણાયું હતું. જોકે, તેણીની સગીર વયના કારણે અને ગભરાયેલી સ્થિતિ અને દુખાવાના કારણે, તે વ્યક્તિગત રીતે બોલી શકી ન હતી. જોકે, દુખાવાના કારણે, મેડિકલ ઓફિસરને જણાયું કે તેણીનું ચાલવાનું અસરગ્રસ્ત થયું હતું. શારીરિક તપાસ પર, મેડિકલ ઓફિસર દ્વારા ઈજાઓ વર્ણવવામાં આવી હતી અને ભોગ બનનારના શરીર પર મળી આવેલી તે ઈજાઓ વર્ણવ્યા પછી, એક ચોક્કસ અભિપ્રાય ઘડવામાં આવ્યો હતો કે જો શારીરિક સંભોગ આચરવામાં આવ્યો હોય, તો આ ઈજાઓ અને દુખાવો શક્ય બની શકે છે અને તેથી, વર્ણવ્યા મુજબ, શારીરિક હુમલાની શક્યતાનો ચોક્કસ અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો છે. સાથોસાથ, આ ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષીએ રેસ્પોન્ડન્ટ – આરોપીની પણ તપાસ કરેલ છે, જેને તારીખ ૨૪/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ એટલે કે લગભગ ૬ દિવસથી વધુ સમયગાળા પછી લાવવામાં આવેલ. આ મેડિકલ ઓફિસરે રેસ્પોન્ડન્ટ – આરોપીના શરીર પર કેટલીક ઈજાઓ, સંખ્યામાં ૫, પણ વર્ણવી છે અને વધુ તપાસ માટે, તેને સિવિલ હોસ્પિટલ, નડિયાદ ખાતે રિફર કરવામાં આવેલ. ઉલટતપાસમાં, જોકે આ સાક્ષીએ દુષ્કર્મનો કોઈ અભિપ્રાય આપ્યો નથી, તેમ છતાં, તેણીએ ભોગ બનનારના ગુપ્ત ભાગ પર ચોક્કસ ઈજાઓ સ્પષ્ટપણે શોધી કાઢી હતી અને શક્યતા ઘડવામાં આવી હતી.

૭. સગીર ભોગ બનનારની વધુ શારીરિક તપાસ સિવિલ હોસ્પિટલ ખાતે થઈ છે અને તે હેતુ માટે, ફરીયાદ પક્ષે આંક-૪૧ પર પીડબલ્યુ-૩ – ડૉ. રાજેન્દ્ર ભાગીરથ જોશીની તપાસ કરેલ છે. આ સાક્ષી, જેઓ સિવિલ હોસ્પિટલ, અમદાવાદ ખાતે ૭ વર્ષથી ફરજ બજાવે છે, તેમણે તારીખ ૨૦/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ ભોગ બનનારની તપાસ કરેલ છે અને શારીરિક તપાસ તથા ભોગ બનનાર સંબંધિત રેડિયોલોજીકલ રિપોર્ટ બાદ, આ ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી દ્વારા જાણવા મળેલ છે કે ભોગ બનનારની ઉંમર ૬ વર્ષથી વધુ પરંતુ ૮ વર્ષથી ઓછી છે. તેથી, આ મેડિકલ ઓફિસર દ્વારા તપાસ પર આશરે ૭ વર્ષની ઉંમર નક્કી કરવામાં આવેલ છે. ઉલટતપાસમાં, આ મેડિકલ ઓફિસરે જણાવેલ છે કે રેડિયોલોજીકલ રિપોર્ટના આધારે ઉંમર અંગેના અભિપ્રાયમાં ૨ વર્ષના ગાળામાં તફાવત હોઈ શકે છે અને એવું જણાવાયું છે કે રેડિયોલોજિસ્ટના અભિપ્રાયના આધારે, આ મેડિકલ ઓફિસર દ્વારા ઉંમર અંગેનું પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવેલ છે અને પીડબલ્યુ-૩ ના આ પુરાવા પરથી, ભોગ બનનારની ઉંમર આશરે ૭ વર્ષ જણાય છે, પરંતુ ચોક્કસપણે ૮ વર્ષથી નીચેની છે.

૮. આંક-૩૪ પર પીડબલ્યુ-૫ – ડૉ. જીગ્નેશભાઈ કંચનલાલ મહેતાની વધુ તપાસ પરથી પ્રગટ થાય છે કે સદર સાક્ષીએ કોર્ટ સમક્ષ જુબાની આપેલ છે કે ભોગ બનનારે તેના શરીરના ગુપ્ત ભાગમાં દુખાવાની ફરીયાદ કરી હતી અને તે ભાગ પર કોઈ હુમલો થવાની શક્યતા છે. આ સાક્ષીની આ સમગ્ર તપાસ

પરથી, એ ઊભરી આવે છે કે ભોગ બનનાર તેની સાથે થયેલા કુકર્મના કારણે દુખાવાથી પીડાતી હતી અને સદર હકીકતને આંક-૩૯ પર અન્ય એક પીડબલ્યુ-૬ – ડૉ. વંદના અરવિંદકુમાર ભાટિયા દ્વારા પણ દ્રઢ કરવામાં આવેલ છે. આ ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષી, જેઓ સિવિલ હોસ્પિટલ, અમદાવાદના ગાયનેક વિભાગમાં અસિસ્ટન્ટ પ્રોફેસર છે, તેમણે પણ અભિપ્રાય આપેલ છે કે જો કોઈ બળજબરીપૂર્વક સંભોગ કે પ્રયાસ થાય, તો આ પ્રકારની ઈજાઓ થઈ શકે છે અને તેથી, ભોગ બનનારના શરીર પર મળી આવેલી ઈજાઓ જોતાં, દુષ્કર્મની શક્યતા નકારી શકાય નહીં.

૯. ફરીયાદ પક્ષે આંક-૪૪ પર પીડબલ્યુ-૯ – સુનિતા પારભાઈ ખરાડની પણ તપાસ કરેલ છે, જે પોતે ભોગ બનનાર છે અને જેમની ઉંમર ૭ વર્ષ હોવાનું જણાવાયું છે જે કેસની ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ સાક્ષી છે અને જે હાલની કાર્યવાહીનું કેન્દ્રબિંદુ છે. આ સાક્ષીએ સ્પષ્ટપણે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને ઓળખી બતાવેલ છે અને રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી તેને જે જગ્યાએ લઈ ગયો હતો તેનું પણ સ્પષ્ટ વર્ણન કરેલ છે. તેણીએ તેના ગુપ્ત ભાગ તરફ પણ આંગળી ચિંધી છે જ્યાં હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો અને કોર્ટમાં જ, તેણી દ્વારા રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની સ્પષ્ટ ઓળખ કરવામાં આવેલ છે. આ સાક્ષીની જુબાની પરથી, એ પ્રગટ થાય છે કે તેણીએ ચોક્કસપણે ઈનકાર કરેલ છે કે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી દ્વારા તેણીને કંઈ કરવામાં આવ્યું નથી અને કોઈએ તેણીને શિખવાડ્યું હોવાનો પણ ચોક્કસપણે

ઈનકાર કરેલ છે. આ પુરાવાના એકંદર વિશ્લેષણ પરથી, એ ઊભરી આવે છે કે તેણીએ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી તરફ સ્પષ્ટ આંગળી ચિંધી હતી અને માત્ર જગ્યાનું જ નહીં, પરંતુ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી દ્વારા તેણી પર આચરવામાં આવેલા કૃત્યની રીતનું પણ વર્ણન કર્યું હતું. આ સાક્ષીના એકંદર પુરાવા પરથી, એ પણ ઊભરી આવતું નથી કે તેણીને રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે કોઈ દુશ્મનાવટ છે, જેના કારણે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની ખોટી સંડોવણીની શક્યતા હોઈ શકે અને તેથી, ભોગ બનનારની જુબાનીના રૂપમાં પુરાવાના આ મૂલ્યવાન ટુકડાને રદબતલ કરવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી.

૧૦. કેસના રેકૉર્ડ પરથી વધુમાં પ્રગટ થાય છે કે ઓળખ પણ જે રીતે જરૂરી છે તે રીતે કરવામાં આવી છે અને રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની ઓળખની આ હકીકત સ્થાપિત કરવા માટે, ફરીયાદ પક્ષે આંક-૪૫ પર પીડબલ્યુ-૧૦ – લાલકૃષ્ણ રામાભાઈ સુંદરનાથની પણ તપાસ કરેલ છે. સાક્ષી, તે સંબંધિત સમયે, મામલતદારની કચેરીમાં ડેપ્યુટી મામલતદાર, મહેસૂલ હતા. આ સાક્ષીની જુબાની પરથી પ્રગટ થાય છે કે તારીખ ૨૪/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ, ભોગ બનનારને તેની સાથે કૃત્ય કરનાર વ્યક્તિની ઓળખ કરવાના હેતુથી તેમની કચેરી સમક્ષ લાવવામાં આવેલ અને તે હેતુ માટે, ટી.આઈ. પેરેડ પણ યોજવામાં આવેલ અને સરકારી નોટિફિકેશનના આધારે, આ સાક્ષી એટલે કે ડેપ્યુટી મામલતદારને સત્તા સોંપવામાં આવેલ અને એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ તરીકે

નીમવામાં આવેલ. આ સાક્ષીએ સ્પષ્ટપણે ફરીયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપેલ છે અને ભોગ બનનારે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને ઓળખી બતાવ્યાની હકીકતને સમર્થન આપેલ છે અને તેથી, રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની ઓળખ સંબંધિત સંજોગ પણ ફરીયાદ પક્ષ દ્વારા સ્થાપિત થાય છે.

૧૧. રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે શંકાથી પર કેસ સાબિત કરવા માટે, ફરીયાદ પક્ષે આંક-૭૬ પર પીડબલ્યુ-૨૧ – ભરતકુમાર દયાબારાબાસ વૈષ્ણવની પણ તપાસ કરેલ છે, જેઓ તપાસ કરનાર અમલદાર હતા. આ સાક્ષીની જુબાની પ્રગટ કરે છે કે તેમણે તપાસની પ્રક્રિયા હાથ ધરેલી જણાય છે. આ સાક્ષીની જુબાની પરથી સૌથી મહત્વનો ભાગ જે ઊભરી આવે છે તે એ છે કે આ જ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી ભૂતકાળમાં પણ મળી આવ્યો હતો, જેણે અનૈસર્ગિક ગુનો આચર્યો હતો અને તેથી, તપાસ ટીમોની રચના કર્યા પછી, શોધખોળ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને કેટલાક સાક્ષીઓ પાસેથી, રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીનું નામ મળી આવ્યું હતું અને ત્યારબાદ, રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. તેથી, ડેપ્યુટી મામલતદાર તેમજ તપાસ કરનાર અમલદારના પુરાવા પરથી, એક વાત ધ્યાને આવે છે કે સગીર ભોગ બનનાર એવી ભોગ બનનારના કહેવાથી રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની સ્પષ્ટ ઓળખ ઊભરી આવે છે અને એ પણ ધ્યાને આવ્યું હતું કે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીના શરીરના કેટલાક ભાગ પર ઈજાઓ મળી આવી હતી જે બચાવ દ્વારા કે ફરદાર સ્ટેટમેન્ટમાં પણ

સમજાવવામાં આવી નથી. તેથી, એવું જણાય છે કે રેકૉર્ડ પર બિલકુલ એવું કોઈ સાહિત્ય નથી જે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની ખોટી સંડોવણીનો નહિવત વિચાર આપે. એફએસએલ તપાસ અને સાહિત્ય પણ ફરીયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપતું જણાયું છે. પેપર-બુક સંકલનના પેજ-૪૨૭ પરથી જણાય છે તેમ આર્ટિમ નં. એફ આર્ટિકલમાં શુક્રાણુઓની સંખ્યા મળી આવી છે અને તે ઉપરાંત, પેપર-બુક સંકલનના આંક-૪૩૧ ખાતેના સિરોલોજીકલ રિપોર્ટ પરથી જણાય છે તેમ માનવ શુક્રાણુ પણ મળી આવ્યા છે અને તેથી, એવું જણાય છે કે માત્ર તબીબી પુરાવા પરથી જ નહીં તેમજ ટી.આઈ. પેરેડના પુરાવા પરથી તેમજ એફએસએલ તપાસ પરથી, એ ઊભરી આવે છે કે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે જે આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે તે ફરીયાદ પક્ષ દ્વારા સ્થાપિત થાય છે અને આ ખાસ કરીને એ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને છે કે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી દ્વારા તેના શરીર પરની ઈજાઓ અંગે પણ કોઈ ખુલાસો આપવામાં આવ્યો નથી અને તેથી, વણઉકેલાયેલ વર્તન પણ માત્ર રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી તરફ જ આંગળી ચિંધી રહ્યું છે. જો આ સાહિત્ય ભોગ બનનારની જુબાની સાથે સાંકળવામાં આવે, જે નિષ્પક્ષ જણાય છે, તો તેણે પણ રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામેનો કેસ સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કર્યો છે અને આવી જુબાનીને ફગાવી દેવાનું કે તેણીના વિશે કોઈ શંકા ઊભી કરવાનું કોઈ કારણ નથી. રેકૉર્ડ પરના એકંદર સાહિત્ય પરથી, ફરીયાદ પક્ષે રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામેનો કેસ સ્થાપિત કરેલો જણાય છે. હવે રેકૉર્ડ પરથી સતત ઊભરી આવતા આ પુરાવાએ આપણને

ઘટનાસ્થળના પંચનામાની તપાસ કરવા માટે વધુ દોરેલા છે જે સૂચવે છે કે આક્ષેપ કર્યા મુજબની કોઈ ઘટનાના નિશાનો, ભોગ બનનાર દ્વારા બતાવવામાં આવેલા ઝાડ નજીકના ખેતરમાં જ નહીં, પરંતુ એક સિમેન્ટની થેલી અને કેટલાક સફેદ ડાઘ પણ મળી આવ્યા છે. વર્ણવેલ છોલાણની ઈજાઓ ભોગ બનનાર પર એક સ્થળે કરવામાં આવેલા કૃત્યના કારણે શક્ય છે અને તેથી, જોકે કેટલાક પંચોએ ઘટનાસ્થળના પંચનામાને સમર્થન આપ્યું નથી, પરંતુ નિશાનોની હકીકત અદ્રશ્ય થઈ શકતી નથી જે પંચનામા પરથી જણાય છે, ખાસ કરીને જ્યારે પંચોની સહીઓ વિવાદમાં ન હોય અને તેથી, આ એકંદર સાહિત્ય પરથી, એવું જણાય છે કે ફરીયાદ પક્ષ દ્વારા રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે કેસ સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો છે.

૧૨. રેકૉર્ડ પરથી ઊભરી આવતા ઉપરોક્ત તથ્યાત્મક દ્રશ્ય પર, ફરીયાદ પક્ષના કેસ વિશે ભાગ્યે જ કોઈ શંકા ઊભી થતી જણાય છે, ખાસ કરીને જ્યારે ઉપરોક્ત સાહિત્ય રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી તરફ સ્પષ્ટ આંગળી ચિંધી રહ્યું છે અને તેથી, આવી પરિસ્થિતિમાં રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીની તરફણમાં શંકાનો લાભ આપવો એ ભાગ્યે જ કોઈ વજૂદ ધરાવે છે. એવું જણાય છે કે ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવેલા પુરાવાનું ટ્રાયલ કોર્ટ તરફથી સ્પષ્ટપણે ખોટું વાંચન થયું છે. અમને જણાયું છે કે સોંપવામાં આવેલા કારણો કાયદાને સુસંગત નથી અને આવા નબળા કારણોના આધારે, રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને શંકાનો કોઈ લાભ

આપી શકાય નહીં. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, ભોગ બનનારની, સગીર હોવા છતાં, એકસમાન વાર્તા જણાય છે, જે અન્ય સમર્થન આપતા સાહિત્ય દ્વારા સારી રીતે સમર્થિત છે અને ભોગ બનનારની આવી એકસમાન જુબાનીને રદબતલ કરવાનું નામ માત્રનું કોઈ કારણ નથી.

૧૩. ટ્રાયલ કોર્ટ પુરાવાના મૂલ્યાંકનના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતને વિસારે પાડેલી જણાય છે અને તેથી, સગીર ભોગ બનનાર સામે આવા ભયાનક ગુનામાં રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને નિર્દોષ છોડી મુકવામાં સ્પષ્ટ ભૂલ જણાય છે. ભોગ બનનારની એકમાત્ર જુબાની સંબંધિત પુરાવાના મૂલ્યાંકનના મુદ્દા પરનો કાયદો હાલમાં જ મુકેશ અને અન્ય વિ. સ્ટેટ (એનસીટી ઓફ દિલ્હી) અને અન્ય, (૨૦૧૭) ૬ એસસીસી ૧ માં રિપોર્ટ થયેલ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા તાજેતરના ચુકાદામાં પણ પૂરતો સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે અને તેની કેચ-નોટ આ મુજબ છે;

“ઠરાવવામાં આવ્યું, બાનુમતી, જે. દ્વારા (સહમતી આપતા), દોષસિદ્ધિ ભોગ બનનારની એકમાત્ર જુબાની પર આધારિત હોઈ શકે છે – એવો કોઈ નિયમ નથી કે ભોગ બનનારની જુબાની પર સમર્થન વિના કાર્યવાહી કરી શકાય નહીં – આવું સમર્થન કાયદાનો નિયમ નથી પરંતુ ડહાપણની જરૂરિયાત છે – ભોગ

બનનારની જુબાની ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષી કરતા ઉચ્ચ સ્થાન પર રહે છે.

કોર્ટે વ્યાપક શક્યતાઓની તપાસ કરવી જોઈએ અને ખામીઓથી તણાઈ જવું જોઈએ નહીં – નિઃશંકપણે જ્યાં ભોગ બનનારના પુરાવામાં ગંભીર ખામીઓ અને આંતરિક વિસંગતતાઓ હોય ત્યાં કોર્ટનો અભિગમ આની પણ તપાસ કરવાનો રહેશે – અન્યથા, કોર્ટે ગૌણ વિસંગતતાઓને અયોગ્ય મહત્વ આપવું જોઈએ નહીં – સમય વીતવાને કારણે ગૌણ વિરોધાભાસ અને વિસંગતતાઓ હોવી સ્વાભાવિક છે – સાક્ષીઓની જુબાનીમાં ગૌણ વિસંગતતાઓ અવારનવાર જુબાનીના સત્યની ઓળખ છે. (પેરા.૩૮૩ થી ૩૯૩ અને ૪૧૧).”

૧૪. રેકૉર્ડ પરના એકંદર સાહિત્યનું મૂલ્યાંકન કર્યા પછી, રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપી સામે કેસ સ્થાપિત કરવામાં ફરીયાદ પક્ષના કેસ વિશે અમને કોઈ શંકા નથી. શંકાનો લાભ આપવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વ્યાજબી શંકાથી પર કેસ સાબિત કરવાની વિભાવના પણ યોગ્ય રીતે અર્થઘટન કરવામાં આવી ન હોવાનું જણાય છે અને આ આપણને ફરીયાદ પક્ષ દ્વારા વ્યાજબી શંકાથી પર કેસ સાબિત

કરવાની આ વિભાવના વિશે સુપ્રીમ કોર્ટના પ્રતિપાદન વિશે યાદ અપાવે છે અને તેથી, અમે સ્ટેટ ઓફ કાર્ગટક વિ. જે. જયલલિતા અને અન્ય, (૨૦૧૭) ૬ એસસીસી ૨૬૩ માં રિપોર્ટ થયેલ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલ તે પ્રતિપાદન વિચારણામાં લેવું યોગ્ય ગણીએ છીએ. સદર નિર્ણયના સંબંધિત અવલોકનો પેરા.૨૨૨ થી ૨૨૬ માં છે જે આ મુજબ વંચાય છે;

“પુરાવાનો બોજો અને શંકાનો લાભ

૨૨૨. અસ્થિર મગજતાના બચાવ અને અન્ય કોઈ વૈધાનિક અપવાદને આધીન તોહમતનો પુરાવાનો બોજો ફરીયાદ પક્ષ પર છે તે વૂલિંગ્ટન વિ. ધ ડાયરેક્ટર ઓફ પબ્લિક પ્રોસિક્યુશન્સ, (૧૯૩૫) એસી ૪૬૨ માં સત્તાવાર રીતે જાહેર કરવામાં આવ્યું છે, અને નીચેના અર્ક દ્વારા પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યું છે:

ઈંગ્લિશ ફોજદારી કાયદાના સમગ્ર તાણાવાણામાં એક સોનેરી દોરો હંમેશા જોવા મળે છે, તે એ છે કે કેદીનો વાંક સાબિત કરવાની સત્તા અસ્થિર મગજતાના બચાવ અંગે મેં જે કહ્યું છે તેને આધીન અને કોઈ પણ વૈધાનિક અપવાદને આધીન પણ ફરીયાદ પક્ષની ફરજ છે. જો, કેસના અંતે અને સમગ્ર કેસ પર, ફરીયાદ

પક્ષ અથવા કેદી દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવા દ્વારા ઊભી થયેલી વ્યાજબી શંકા હોય કે કેદીએ ગુનાહિત ઈરાદાથી મૃતકનું ખૂન કર્યું છે કે કેમ, તો ફરીયાદ પક્ષે કેસ સાબિત કર્યો નથી અને કેદી નિર્દોષ છુટકારા માટે હકદાર છે. તોહમત ગમે તે હોય કે ટ્રાયલ ગમે ત્યાં હોય, કેદીનો વાંક ફરીયાદ પક્ષે સાબિત કરવો જ જોઈએ તે સિદ્ધાંત ઇંગ્લેન્ડના કોમન લોનો ભાગ છે અને તેને ઘટાડવાનો કોઈ પ્રયાસ સાંખી શકાય નહીં.”

૨૨૩. શિવાજી સહાબરાવ બોબડે અને અન્ય વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર, (૧૯૭૩) ૨ એસસીસી ૭૯૩ માં, માનનીય ન્યાયમૂર્તિ કૃષ્ણા અચ્યરે તેમની અજોડ અભિવ્યક્તિની સુંદરતામાં શંકાના લાભના નિયમ પ્રત્યેના અતિશયોક્તિપૂર્ણ ઝુકાવના જોખમો સામે નીચે મુજબ ચેતવણી આપી હતી:

“સામાજિક રક્ષણના ભોગે શંકાના લાભના નિયમ પ્રત્યેની અતિશયોક્તિપૂર્ણ ભક્તિના જોખમો અને ભોગ બનનાર અને સમાજને ન્યાય આપવા છતાં તમામ નિર્દોષ છુટકારા હંમેશા સારા જ હોય છે તેવી શાંત કરતી લાગણી, વધતા ગુના અને બચાવના સમકાલીન સંદર્ભમાં વિશેષ ભાર મૂકવાની માંગ કરે છે. ન્યાયિક

સાધન જાહેર જવાબદારી ધરાવે છે. વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિતીના પોષાયેલા સિદ્ધાંતો અથવા સોનેરી દોરો જે આપણા કાયદાના તાણાવાણામાંથી પસાર થાય છે તેને દરેક શંકા, અચકાટ અને શંકાની માત્રાને સ્વીકારવા માટે અસ્વસ્થ રીતે ખેંચવો જોઈએ નહીં. હજાર ગુનેગારો ભલે છૂટી જાય પરંતુ એક નિર્દોષ શહીદને સહન ન કરવું પડે તેવા વલણમાં પ્રતિબિંબિત થતી અતિશય ચિંતા એ એક ખોટી દ્વિધા છે. માત્ર વ્યાજબી શંકાઓ જ આરોપીની છે. અન્યથા ન્યાયની કોઈપણ વ્યવહાર વ્યવસ્થા પછી ભાંગી પડશે અને સમાજમાં વિશ્વાસ ગુમાવશે. ગુનેગાર વ્યક્તિને હળવાશથી નિર્દોષ છોડી મુકવાનું અનિષ્ટ, જેમ કે વિદ્વાન લેખકે ('પ્રૂફ ઓફ ગિલ્ટ' માં ગ્લેનવિલે વિલિયમ્સ) બુદ્ધિપૂર્વક અવલોકન કર્યું છે, તે માત્ર એક ગુનેગાર વ્યક્તિને સજા થયો નથી તે સાદા તથ્યથી ઘણું આગળ જાય છે. જો બિનજરૂરી નિર્દોષ છુટકારા સામાન્ય બની જાય, તો તેઓ કાયદાની ઉદ્ભૂત અનાદર તરફ દોરી જાય છે, અને આના પરિણામે નિર્દેશિત 'વ્યક્તિઓ' સામે વધુ સખત કાનૂની ધારણાઓ અને દોષિત ઠરેલા લોકોને વધુ સખત સજા માટે જાહેર માંગ તરફ દોરી જાય છે." (ભારપૂર્વક ઉમેરેલ).

૨૨૪. કલેક્ટર ઓફ કસ્ટમ્સ, મદ્રાસ અને અન્ય વિ. ડી. ભૂરમલ, (૧૯૭૪) ૨ એસસીસી ૫૪૪ માં, આ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે તમામ માનવ બાબતોમાં, સંપૂર્ણ ચોક્કસતા એ એક ભ્રમણા છે અને કાયદો ફરીયાદ પક્ષ પાસેથી અશક્ય વસ્તુ સાબિત કરવાની અપેક્ષા રાખતો નથી. એ બાબત પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો હતો કે માત્ર એટલી જ સંભાવનાની માત્રા સ્થાપિત કરવી જરૂરી છે કે એક ડાહ્યો માણસ આ આધારે વિવાદિત તથ્યના અસ્તિત્વમાં માની શકે. એવું સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે કાનૂની પુરાવો આમ જરૂરી નથી કે સંપૂર્ણ પુરાવો હોય અને કેસની સંભાવના અંગે ડાહ્યા માણસના અંદાજ સિવાય બીજું કંઈ નથી.

૨૨૫. વ્યાજબી શંકાથી પર પુરાવો એ માત્ર એક માર્ગદર્શિકા છે અને અંધશ્રદ્ધા નથી અને ગુનેગાર માણસ તેનાથી બચી શકે નહીં કારણ કે માનવ પ્રક્રિયાઓ દ્વારા દર્શાવવામાં આવે ત્યારે સત્ય ખામીથી પીડાય છે, તે બાબત આ કોર્ટ દ્વારા ઈન્દર સિંહ અને અન્ય વિ. સ્ટેટ (દિલ્લી એડમિનિસ્ટ્રેશન), (૧૯૭૮) ૪ એસસીસી ૧૬૧ માં રેખાંકિત કરવામાં આવી હતી. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે જો કોઈ કેસ ખૂબ જ સંપૂર્ણ રીતે

સાબિત થાય છે, તો એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે તે કૃત્રિમ છે; જો કોઈ કેસમાં કેટલીક ખામીઓ હોય, જે અનિવાર્ય છે કારણ કે માનવીઓ ભૂલ કરવા પાત્ર છે, તો એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે તે ખૂબ અપૂર્ણ છે અને આમ દુર્લભ નિર્દોષને સજા થવાથી દૂર કરવાની અતિશય સંવેદનશીલતામાં, ઘણા ગુનેગારોને નિર્દયતાથી નાસી છૂટવા દેવા જોઈએ.

૨૨૬. એ જ રીતે, આ કોર્ટે અશોક દેબબર્મા ઉર્ફે અચક દેબબર્મા વિ. સ્ટેટ ઓફ ત્રિપુરા, (૨૦૧૪) ૪ એસસીસી ૭૪૭ માં સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે આપણી ફોજદારી ન્યાય વ્યવસ્થામાં, આરોપીનો વાંક રેકૉર્ડ કરવા માટે, એ જરૂરી નથી કે ફરીયાદ પક્ષે કેસ સંપૂર્ણ અથવા ગાણિતિક ચોક્કસતા સાથે સાબિત કરવો જોઈએ પરંતુ માત્ર વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવો જોઈએ અને ફોજદારી કોર્ટો, કોઈ શંકા વ્યાજબી શંકાથી પર છે કે કેમ તેની તપાસ કરતી વખતે, તેમના મનમાં કેટલીક "અવશેષ શંકા" રાખી શકે છે ભલે કોર્ટ વ્યાજબી શંકાથી પર આરોપી વ્યક્તિઓના વાંક વિશે ખાતરી ધરાવતી હોય."

૧૫. સુપ્રીમ કોર્ટે ગાંડી ડોહાબાસાપા ઉર્ફે ગાંધી બસવરાજ વિ. સ્ટેટ ઓફ

કર્ણાટક, (૨૦૧૭) ૫ એસસીસી ૪૧૫ માં રિપોર્ટ થયેલ ના કેસમાં નીચે મુજબ
ઠરાવેલ છે :

“૨૪. તેથી, મુખ્ય પ્રશ્ન એ છે કે પીડબલ્યુ-૧૮ ના પુરાવાના
મૂલ્યાંકનના સંદર્ભમાં ટ્રાયલ કોર્ટનો કે હાઈકોર્ટનો અભિગમ સાચો
છે કે કેમ. પીડબલ્યુ-૧૮ ના પુરાવામાંથી પસાર થયા પછી,
હાઈકોર્ટના એ તારણને સ્વીકારવામાં અમને કોઈ અચકાટ નથી કે
પીડબલ્યુ-૧૮ ના સમગ્ર કથનને અસત્ય ગણી શકાય નહીં.
તેણીનો પુરાવો કે તેણીએ જાહેર શૌચાલયમાંથી તેણીની પુત્રવધૂ
શિલ્પાની ચીસો “અપ્પા બેડા અપ્પા” સાંભળી હતી અને
ત્યારબાદ તેણે આરોપીને તેના હાથમાં લોહીવાળી દાંતરડી સાથે
જાહેર શૌચાલયમાંથી બહાર આવતો જોયો હતો અને પીડબલ્યુ-
૧૮ એ તેને રોકાવા કહ્યું ત્યારે તેને જોઈને નજીકના છાણના
ખાડામાં તે દાંતરડી ફેંકી દેતો અને ત્યારબાદ સ્થળ પરથી ભાગી
જતો જોયો હતો, તે વિશ્વાસપાત્ર અને સત્ય છે. પીડબલ્યુ-૧૮
ના આ કથન પર શંકા કરવાનું કોઈ સ્પષ્ટ કારણ નથી. તેને
સ્વીકારવા પર, એ જરૂરી પરિણામ આવશે કે શિલ્પાની હત્યા માટે
માત્ર આરોપી જ જવાબદાર હતો, જે હકીકત આમ કરવા માટેના
તેના મજબૂત હેતુથી વધુ મજબૂત બને છે. વધુમાં, પીડબલ્યુ-

૧૮ ના આ કથનને સ્થળ પરથી લોહીવાળી દાંતરડી કબજે કરવા અને દાંતરડી પર તથા મૃતક શિલ્પાના કપડાં પર લોહીનું જૂથ “બી” મેચ થવા સહિતના અન્ય ફરીયાદ પક્ષના પુરાવાઓથી સમર્થન મળે છે. હાઈકોર્ટ દ્વારા પહોંચેલ તારણ અને ખાસ કરીને એપીલેન્ટ (આરોપી) સામે વાંકનું તારણ એ સાચો દષ્ટિકોણ છે. અમે હાઈકોર્ટ સાથે સહમત છીએ કે ટ્રાયલ કોર્ટે પીડબલ્યુ-૧૮ ના પુરાવાને સંપૂર્ણપણે રદબતલ કરવા માટે નબળું કારણ સોંપ્યું હતું. હાઈકોર્ટ પણ વડીવેલુ થેવર (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ કોર્ટના નિર્ણયમાં સ્પષ્ટ કરેલા સિદ્ધાંતને લાગુ કરવામાં સાચી હતી જેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે ફરીયાદ પક્ષ ચોક્કસ પરિસ્થિતિઓમાં એકમાત્ર સાક્ષીના આધારે તેનો કેસ રાખી શકે છે. હાઈકોર્ટે સદર નિર્ણયના નીચેના અવલોકનો પર આધાર રાખ્યો હતો:

“(૧૧) આ વિગતોને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું ઠરાવવામાં અમને કોઈ અચકાટ નથી કે ખૂનના કેસમાં કોર્ટે બહુવિધ સાક્ષીઓનો આગ્રહ રાખવો જોઈએ તેવી દલીલ ખૂબ જ વ્યાપકપણે રજૂ કરવામાં આવી છે. ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૩૪ માં સ્પષ્ટપણે ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે “કોઈપણ તથ્યની સાબિતી

માટે, કોઈપણ કેસમાં, સાક્ષીઓની કોઈ ચોક્કસ સંખ્યાની જરૂર રહેશે નહીં.” ધારાસભાએ ૧૮૭૨ જેટલા જૂના સમયમાં, કદાચ સારા-નરસા પાસાઓની યોગ્ય વિચારણા કર્યા પછી નક્કી કર્યું હતું કે તથ્યની સાબિતી કે અસાબિતી માટે સાક્ષીઓની કોઈ ચોક્કસ સંખ્યાને બોલાવવી જરૂરી રહેશે નહીં. ઇંગ્લેન્ડમાં, ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ ૧૮૭૨ પસાર થતા પહેલા અને પછી બંને સમયે, સરકારના ‘લો ઓફ એવિડન્સ’ – ૯મી આવૃત્તિ, પૃષ્ઠ ૧૧૦૦ અને ૧૧૦૧ પર દર્શાવ્યા મુજબ એકમાત્ર સાક્ષીની જુબાની પર દોષસિદ્ધિની મનાઈ ફરમાવતા અનેક કાયદાઓ રહ્યા છે. ભારતીય ધારાસભાએ ઉપર ટાંકેલી કલમ ૧૩૪ માં માન્ય સામાન્ય નિયમ માટે આવા કોઈ અપવાદો મૂકવાનો આગ્રહ રાખ્યો નથી. આ કલમ એ સુવિખ્યાત સુત્રને સ્થાપિત કરે છે કે ‘પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવાનું છે, ગણતરી કરવાની નથી’. આપણી ધારાસભાએ એ હકીકતને વૈધાનિક માન્યતા આપી છે કે જો સાક્ષીઓની કોઈ ચોક્કસ સંખ્યાનો આગ્રહ રાખવામાં આવે તો ન્યાય નિર્વહણમાં અડચણ ઊભી થઈ શકે છે. એવું ભાગ્યે જ બને છે કે માત્ર એક જ સાક્ષીની હાજરીમાં ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોય, તે કેસોને બાજુ પર રાખીને જે અસામાન્ય નથી જ્યાં વાંકનું નિર્ધારણ સંપૂર્ણપણે પરિસ્થિતિન્ય પુરાવા પર આધારિત હોય છે.

જો ધારાસભા બહુવિધ સાક્ષીઓનો આગ્રહ રાખે, તો ગુનાની સાબિતીમાં માત્ર એક જ સાક્ષીની જુબાની ઉપલબ્ધ થઈ શકે તેવા કેસોમાં સજા થયા વગર રહી જશે. અહીં જ પ્રિસાઈડિંગ જજનો વિવેકબુદ્ધિ કામમાં આવે છે. આમ આ બાબત દરેક કેસના સંજોગો અને જે એકમાત્ર સાક્ષીની જુબાની સ્વીકારવી કે રદબતલ કરવી પડે તેની પુરાવાની ગુણવત્તા પર આધારિત હોવી જોઈએ. જો આવી જુબાની કોર્ટને સંપૂર્ણપણે વિશ્વાસપાત્ર જણાય, તો આવા પુરાવા પર આરોપી વ્યક્તિની દોષસિદ્ધિ માટે કોઈ કાનૂની અડચણ નથી. જેમ એકમાત્ર સાક્ષીની જુબાનીથી આરોપી વ્યક્તિનો વાંક સાબિત થઈ શકે છે, તેમ એકમાત્ર સાક્ષીની જુબાનીથી આરોપી વ્યક્તિની નિર્દોષતા સ્થાપિત થઈ શકે છે, ભલે ફરીયાદ પક્ષના કેસની સત્યતાની જુબાની આપવા માટે નોંધપાત્ર સંખ્યામાં સાક્ષીઓ ઉપલબ્ધ હોય. તેથી, અમારા મતે, કાયદાનો આ એક યોગ્ય અને સુસ્થાપિત નિયમ છે કે કોર્ટને તથ્ય સાબિત કરવા કે અસાબિત કરવા માટે જરૂરી પુરાવાની ગુણવત્તા સાથે સંબંધ છે, જથ્થા સાથે નહીં. સામાન્ય રીતે કહીએ તો, આ સંદર્ભમાં મૌખિક જુબાનીને ત્રણ શ્રેણીઓમાં વર્ગીકૃત કરી શકાય છે, નામે:

(૧) સંપૂર્ણપણે વિશ્વાસપાત્ર

(૨) સંપૂર્ણપણે અવિશ્વાસપાત્ર

(૩) ન તો સંપૂર્ણપણે વિશ્વાસપાત્ર કે ન તો સંપૂર્ણપણે અવિશ્વાસપાત્ર.

(૧૨) પુરાવાની પ્રથમ શ્રેણીમાં, કોર્ટને બંનેમાંથી કોઈ એક રીતે તેના તારણ પર આવવામાં કોઈ મુશ્કેલી પડવી જોઈએ નહીં – તે એકમાત્ર સાક્ષીની જુબાની પર દોષિત ઠેરવી શકે છે અથવા નિર્દોષ છોડી શકે છે, જો તે દોષારોપણ અથવા હિત ધરાવતા હોવાની, અસમર્થતા કે ખોટી જુબાની અપાવવાની શંકાથી પર જણાય. બીજી શ્રેણીમાં, કોર્ટને તેના તારણ પર આવવામાં એટલી જ કોઈ મુશ્કેલી નથી. કેસોની ત્રીજી શ્રેણીમાં જ કોર્ટે સાવચેત રહેવું પડે છે અને પ્રત્યક્ષ કે પરિસ્થિતિન્ય, વિશ્વાસપાત્ર જુબાની દ્વારા મહત્વપૂર્ણ વિગતોમાં સમર્થન શોધવું પડે છે. બહુવિધ સાક્ષીઓનો આગ્રહ રાખવામાં બીજું એક જોખમ રહેલું છે. એકમાત્ર સાક્ષીના મૌખિક પુરાવાની ગુણવત્તાને ધ્યાનમાં લીધા વિના, જો કોર્ટે કોઈપણ તથ્યની સાબિતીમાં બહુવિધ સાક્ષીઓનો આગ્રહ રાખે, તો તેઓ પરોક્ષ રીતે સાક્ષીઓને ખોટી જુબાની આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરશે. એવી પરિસ્થિતિઓ ઊભી થઈ શકે છે અને ઊભી થાય છે જ્યાં વિવાદિત તથ્યના સમર્થનમાં

પુરાવા આપવા માટે માત્ર એક જ વ્યક્તિ ઉપલબ્ધ હોય. કોર્ટે સ્વભાવિક રીતે આવી જુબાનીનું કાળજીપૂર્વક મૂલ્યાંકન કરવું પડે છે અને જો તેને ખાતરી થાય કે પુરાવો વિશ્વાસપાત્ર છે અને મૌખિક જુબાનીને શંકાસ્પદ બનાવતા તમામ દૂષણોથી મુક્ત છે, તો આવી જુબાની પર કામ કરવાની તેની ફરજ બની જાય છે. લો રિપોર્ટોમાં ઘણા નઝીરો છે જ્યાં કોર્ટે ફરીયાદ પક્ષના સમર્થનમાં એકમાત્ર સાક્ષીની જુબાની પર આધાર રાખવો પડ્યો હતો અને કામ કરવું પડ્યો હતો. આ નિયમના અપવાદો છે, ઉદાહરણ તરીકે, જાતીય ગુનાઓના કિસ્સામાં અથવા માફીના સાક્ષીની જુબાનીના કિસ્સામાં; આ બંને એવા કિસ્સાઓ છે જેમાં મૌખિક જુબાની, તેના મૂળ સ્વભાવથી જ શંકાસ્પદ છે, કારણ કે તે ગુનામાં ભાગીદારની છે. પરંતુ, જ્યાં આવા કોઈ અપવાદરૂપ કારણો કામ કરતા ન હોય, જો કોર્ટને ખાતરી થાય કે એકમાત્ર સાક્ષીની જુબાની સંપૂર્ણપણે વિશ્વાસપાત્ર છે, તો દોષિત ઠેરવવાની કોર્ટની ફરજ બની જાય છે. તેથી, અમારી પાસે પ્રથમ સાક્ષીની જુબાની પર કામ કરવાનો ઈનકાર કરવાનું કોઈ કારણ નથી, જે ફરીયાદ પક્ષના સમર્થનમાં એકમાત્ર વિશ્વાસપાત્ર પુરાવો છે.”

૧૬. હાલના કેસના રેકૉર્ડના એકંદર વિશ્લેષણ પરથી, કોર્ટના મનમાં કોઈ શંકા રહેતી નથી કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને શંકાનો લાભ આપવા માટે સોંપવામાં આવેલા કારણો યોગ્ય નથી, બલ્કે પહોંચેલા તારણો વિકૃત જણાય છે અને તેથી, ન્યાયના હિતમાં નીચેના કેસોમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા સારી રીતે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવેલા ક્ષેત્રાધિકારના વ્યાપની મદદ લેવાનું અમે યોગ્ય ગણીએ છીએ;

૧૬.૧ નાયનકુમાર શિવપ્પા વાઘમારે વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર, (૨૦૧૫) ૧૧ એસસીસી ૨૧૩ માં રિપોર્ટ થયેલ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે પેરાગ્રાફ નં.૧૫ માં નીચે મુજબ ઠરાવેલ અને અવલોકન કરેલ છે:

“૧૫. હાલના કેસમાં એપીલેન્ટ વતી કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત દલીલ એ કારણસર ભૂલભરેલી છે કે જો તેને સ્વીકારવામાં આવે, તો એવો કોઈ કેસ હોઈ શકે નહીં જ્યાં નિર્દોષ છુટકારા સામેની અપીલ ગ્રાહ્ય રાખી શકાય, અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી ભૂલ સુધારી શકાય. આક્ષેપિત ચુકાદાનું વાચન દર્શાવે છે કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની ચર્ચા કર્યા પછી, હાઈકોર્ટ એ ચોક્કસ તારણ પર આવી છે કે ભ્રષ્ટાચાર નાબૂદી અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વાંચતા કલમ ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ

શિક્ષાપાત્ર ગુના સંબંધિત તોહમત સ્થાપિત થાય છે તે તારણ પર આવવામાં ટ્રાયલ કોર્ટે કાયદાકીય ભૂલ કરી છે. હાઈકોર્ટે સ્પષ્ટપણે ઠરાવ્યું છે કે હાલના કેસમાં આરોપીને વ્યાજબી શંકાનો લાભ આપવામાં ટ્રાયલ કોર્ટે કાયદાકીય ભૂલ કરી છે. રેકૉર્ડ પરના પુરાવામાંથી પસાર થયા પછી અમે પણ એવા અભિપ્રાયના છીએ કે આ એવો કેસ નથી જ્યાં બે વિચારો શક્ય હોય. તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા રેકૉર્ડ કરવામાં આવેલા નિર્દોષ છુટકારાના હુકમને ઉલટાવતા આક્ષેપિત હુકમમાં અમને કોઈ ગેરકાયદેસરતા જણાતી નથી.”

૧૬.૨ સદર નિર્ણયનો અન્ય એક પેરાગ્રાફ નં.૧૯ પણ સુસંગતતા ધરાવે છે અને તેથી, અમે તેનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય ગણીએ છીએ;

“૧૯. એચ.પી. એડમિનિસ્ટ્રેશન વિ. ઓમ પ્રકાશ માં,
“વ્યાજબી શંકા” શબ્દપ્રયોગને સમજાવતા, આ કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:-(૧૯૭૨) ૧ એસસીસી ૨૪૯ :
(એઆઈઆર ૧૯૭૨ એસસી ૯૭૫).

“૭. ...ટ્રાયલ દરમિયાન ઉલટતપાસ દ્વારા અથવા તે પુરાવાના માર્શલિંગ દ્વારા જે રીતે તેના પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે તેનાથી

ફરીયાદ પક્ષના પુરાવાના સંબંધમાં શંકાઓ અને અનિશ્ચિતતાઓ ઊભી કરવી એ અનુભવી સક્ષમ અને ચતુર વકીલોના જ્ઞાનની બહાર નથી. પરંતુ જે ધ્યાનમાં રાખવાનું છે તે એ છે કે કોર્ટ સમક્ષ પુરાવામાં અનિશ્ચિતતાનું ક્ષેત્ર સામાન્ય રીતે તે પુરાવાના સ્વભાવ અને ગુણવત્તાના કારણે હોય છે. એવું બની શકે કે સાક્ષીઓ જૂઠું બોલતા હોય અથવા જ્યાં તેઓ પ્રમાણિક અને સત્યવાદી હોય, ત્યાં તેઓ ચોક્કસ હોતા નથી. તેથી, આવા પુરાવા સાથે કામ કરતી વખતે અથવા સાચા તારણ પર પહોંચતી વખતે વૈજ્ઞાનિક કે ગાણિતિક ચોક્કસતાની અપેક્ષા રાખવી મુશ્કેલ છે. આ મુશ્કેલીઓના કારણે જ્યાં પણ શક્ય હોય ત્યાં સમર્થન મેળવવામાં આવે છે અને આરોપીને શંકાનો લાભ આપવો જોઈએ તે સુત્ર અપરાધીઓની પ્રોસિક્યુશનમાં મુખ્ય બની જાય છે જેનો અર્થ બીજા શબ્દોમાં એ થાય છે કે ફરીયાદ પક્ષે આરોપી સામેનો તેનો કેસ પૂરતા પ્રમાણમાં વિશ્વાસપાત્ર પુરાવા દ્વારા વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવો જ જોઈએ. શંકાનો જે લાભ મેળવવા માટે આરોપી હકદાર છે તે વ્યાજબી શંકા છે – તે શંકા જે તાર્કિક વિચારસરણી ધરાવતા પુરુષો વ્યાજબી રીતે, પ્રમાણિકપણે અને સદ્ભાવનાથી રાખશે અને ડરપોક મનની શંકા નહીં જે શરમાય છે – પછી ભલે તે અજાણતા હોય – અથવા જો તે લાભ આપવામાં

ન આવે તો તેના તાર્કિક પરિણામોથી ડરે છે. અથવા જેમ એક મહાન જજે કહ્યું હતું તેમ તે "અસ્થિર મનની શંકા નથી જેની પાસે નિર્ણય લેવાની નૈતિક હિંમત નથી પરંતુ વ્યર્થ અને નકામા સંશયવાદમાં પોતાને આશરો આપે છે". એનો અર્થ એ નથી કે પુરાવો એટલો મજબૂત હોવો જોઈએ કે આરોપી ગુનો આચરી શક્યો ન હોત તેવી દૂરની શક્યતાને પણ બાદ કરી શકાય. જો એવું હોત તો કાયદો સમાજનું રક્ષણ કરવામાં નિષ્ફળ જશે કારણ કે કોઈ પણ કેસમાં આવી શક્યતા બાદ કરી શકાય નહીં. તે કાલ્પનિક અટકળો અથવા અવાસ્તવિક શંકાઓ માટે અવકાશ આપશે અને જો ન્યાયના માર્ગને સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ ન કરે તો તેને વિચલિત કરવાનો પરિણામ આપશે."

૧૭. તારણનો સારાંશ આપતા પહેલા, નિર્દોષ છુટકારાના હુકમ સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ ક્ષેત્રાધિકારના ઉપયોગના મુદ્દા પર ભગવાન જગન્નાથ માર્કેડ અને અન્ય વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર, (૨૦૧૬) ૧૦ એસસીસી ૫૩૭ માં રિપોર્ટ થયેલ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા અન્ય એક નિર્ણય પર વિચાર કરવાનો લાભ આપવાને મળ્યો છે, જેમાં એક તબક્કે સુપ્રીમ કોર્ટે આ મુજબ અવલોકન કર્યું છે, જે આપણા મતે, હાલના કેસની પૃષ્ઠભૂમિ સાથે લાગુ પડે છે. તેથી, અમે તેને નીચે પુનઃઉત્પાદિત કરવું યોગ્ય ગણીએ છીએ:

“૩૦. બાવ હાજી હમસા (ઉપરોક્ત) માં હાઈકોર્ટ દ્વારા નિર્દોષ છુટકારાને ઉલટાવવાની મંજૂરી આપતી વખતે, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ટ્રાયલ કોર્ટના ભૂલભરેલા અભિગમથી પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવામાં ખોટી દિશા મળી હતી અને હાઈકોર્ટ ટ્રાયલ કોર્ટના અભિગમને ફગાવી દેવામાં અને તેની પોતાની રીતે પુરાવાનું વિશ્લેષણ કરવામાં વ્યાજબી હતી. આ કોર્ટે અવલોકન કર્યું :

“૩૦. અમે હાઈકોર્ટ સાથે સહમત છીએ કે વિ. ટ્રાયલ જજ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી "અભિગમની યોજના" પોતે જ ખામીયુક્ત અને ભ્રામક હતી. તેનાથી પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવામાં વિચલન અને ખોટી દિશા મળી હતી, અને તેમના તારણો દૂષિત થયા હતા. વિ. ટ્રાયલ જજે યોગ્ય રીતે શરૂઆત કરી જ્યારે પુરાવા પર વ્યાપક નજર નાખતા, તેમણે પીડબલ્યુ ૧, ૮ અને ૯ ના પુરાવા પ્રથમ દર્શનીય રીતે સ્વીકાર્ય જણાયા. પરંતુ ચર્ચાના બીજા તબક્કા પછી, તેઓ શંકાસ્પદ બન્યા; અને ચક્રાકાર ચર્ચાના ત્રીજા રાઉન્ડના અંતે તેમના મનને ઉલટાવી દીધું. આવા કિસ્સાઓમાં જ્યાં મોટી સંખ્યામાં લોકો સંકળાયેલા હોય અને ધમાલમાં કેટલાક લોકો અન્ય લોકોને ઈજા પહોંચાડે અને પુરાવો પક્ષપાતી

સ્વભાવનો હોય, ત્યાં તથ્યના જજ માટે કેસના હાર્દ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી કેસની મજબૂત રૂપરેખા સાથે સંભાવનાઓના હોકાયંત્ર દ્વારા માર્ગદર્શન મેળવવું વધુ સલામત છે. એકવાર કોર્ટ કેસની મૂળભૂત સુવિધાઓથી ભટકી જાય છે, પછી તે બિનમહત્વપૂર્ણ વિગતોની ભુલભુલામણી, અસંબંધિત ચર્ચા અને અપ્રમાણિત શંકાઓથી ઉદ્ભવતી અસ્થિરતામાં પોતાને ખોઈ બેસે છે. હાલના કેસમાં પણ એ જ બન્યું છે. વિગતવાર ચુકાદો લખવા માટે લેવાયેલી તકલીફો અને મુકેલા સદ્ભાવનાપૂર્ણ પ્રયાસો છતાં, વિ. ટ્રાયલ જજ, જાણે કે, મૂળ મુદ્દાને ભૂલી ગયા હતા. હાઈકોર્ટના વિ. જજો, તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી મૂળભૂત રીતે ખોટી “અભિગમની યોજના” ને સંપૂર્ણપણે ફગાવી દેવામાં અને તેમની પોતાની રીતે પુરાવાનું વિશ્લેષણ કરવામાં સાચા હતા.”

૧૮. મહોમ્મદ અલીયા ઉર્ફે ગૂડ્ડુ વિ. સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ, (૨૦૧૫) ૭ એસસીસી ૨૭૨ માં રિપોર્ટ થયેલ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટનો અન્ય એક નિર્ણય અને તેમાં રહેલા અવલોકનો હાલના કેસ સાથે કામ કરવા માટે મદદમાં લેવા શક્ય છે, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે દોષસિદ્ધિ ભોગ બનનારની એકમાત્ર જુબાની પર આધારિત હોઈ શકે છે અને એમાં નામ માત્રની પણ શંકા

હોઈ શકે નહીં કે દોષસિદ્ધિ ભોગ બનનારની એકમાત્ર જુબાની પર આધારિત હોઈ શકે છે, સમર્થન વિના પણ, જો તે અખંડિત અને દોષારોપણથી પર હોય. ભોગ બનનારની જુબાની મહત્વપૂર્ણ વિગતોમાં કોઈ સમર્થન વિના સ્વીકારી શકાય છે, કારણ કે તેણીને ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષી કરતા ઉચ્ચ સ્થાન પર મૂકવાની રહે છે. અલબત્ત, સદર નિર્ણયમાં એક રક્ષણાત્મક પરિબળ પણ નોંધવામાં આવ્યું છે કે સમર્થન આપતા પહેલા કોર્ટે વિગતવાર તપાસ કરવી પડશે કે આવો પુરાવો વિશ્વાસપાત્ર છે કે નહીં. અહીં, હાલના કેસમાં, અમે ઉપર ચર્ચા કરેલ છે કે ભોગ બનનાર તરફથી એકસમાન વાર્તા બહાર આવી રહી છે જે, તેનાથી વિપરીત, અન્ય ફરીયાદ પક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા સમર્થિત છે અને તે ઉપરાંત, અમને મૌખિક અને તબીબી પુરાવા વચ્ચે કોઈ વિસંગતતા જણાતી નથી અને તેથી, અમે વધુ મજબૂતાઈ સાથે ભોગ બનનારની જુબાની પર આધાર રાખવો યોગ્ય ગણીએ છીએ, ખાસ કરીને જ્યારે તબીબી પુરાવો પણ તેણીની વાર્તાને મજબૂત રીતે સમર્થન આપી રહ્યો છે અને તેથી, ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં તારવેલા આવા સિદ્ધાંતની મદદ લઈને, અમે હાલનો હુકમ પસાર કરતી વખતે ભોગ બનનારની જુબાની સ્વીકારવી યોગ્ય ગણીએ છીએ.

૧૯. અન્ય એક પરિબળ જેને પણ ધ્યાન પર લેવું જરૂરી છે તે એ છે કે રેસ્પોન્ડન્ટ – આરોપીના વિ. વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલના ભાગરૂપે કે પંચોએ ફરીયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી, પરંતુ તે પોતે

ફરીયાદ પક્ષના કેસને કોઈ નુકસાન પહોંચાડશે નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે તપાસ કરનાર અમલદારની જુબાની વિશ્વાસપાત્ર હોય.

૨૦. એક કેસમાં, આ કોર્ટની કોઓર્ડિનેટ બેંચે વાહાજી રવાજી ઠાકોર અને અન્ય વિ. સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત, (૨૦૦૪) ૧ જીએલઆર ૭૭૭ માં રિપોર્ટ થયેલ ના કેસમાં ઠરાવ્યું છે કે માત્ર પંચ સાક્ષીઓ હોસ્ટાઈલ સાક્ષીઓ બનીને સમર્થન આપતા નથી તેથી, પોલીસ અધિકારીનો પુરાવો દૂષિત થઈ શકે નહીં અને તેથી, તેમાં ઉલ્લેખિત સુપ્રીમ કોર્ટના કેટલાક નિર્ણયો પર વિચાર કર્યા પછી, કોર્ટે પેરા.૩૫ માં આ મુજબ અવલોકન કર્યું છે જે અમે નીચે પુનઃઉત્પાદિત કરવું યોગ્ય ગણીએ છીએ :

“૩૫. ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે એવા વિચારના છીએ કે માત્ર પંચ સાક્ષીઓ ફરીયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપતા નથી તેથી, ફરીયાદ પક્ષના કેસને અવિશ્વાસપાત્ર ગણીને ફગાવી દેવાની જરૂર નથી. એ સમજવું જોઈએ કે પંચ સાક્ષીઓ ફરીયાદ પક્ષ તરફ હોસ્ટાઈલ થવાની ઘટના અજાણી નથી અને સતત વધી રહી છે. એ બાબત પર ભાર મૂકવાની ભાગ્યે જ જરૂર છે કે કેસનો નિર્ણય માત્ર એ પ્રશ્ન પર આધારિત નથી કે પંચ સાક્ષીઓ ફરીયાદ પક્ષને સમર્થન આપે છે

કે તેનાથી વિમુખ થાય છે. જો કેસનો નિર્ણય સ્વતંત્ર સાક્ષીઓના પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા વિના માત્ર પંચ સાક્ષીઓની જુબાની પર આધારિત હોય, તો સિદ્ધાંતમાં, જ્યાં સુધી આરોપીના વાંકના પ્રશ્નનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી તે પંચોને વીટોનો અધિકાર આપવા સમાન બનશે. જો પોલીસ અધિકારીનો પુરાવો અન્યથા સાચો અને નિર્ભર જણાય, તો ન્યાયિક વ્યવહારતા માંગે છે કે માત્ર પંચો સમર્થન આપતા નથી તેથી, તેમના પુરાવાને રદબતલ કરવાનો આધાર બનાવવો જોઈએ નહીં.”

૨૧. અન્ય એક નિર્ણય પણ કોર્ટ દ્વારા ધ્યાનમાં રાખવામાં આવ્યો છે જે મોફિલ ખાન અને અન્ય વિ. સ્ટેટ ઓફ ઝારખંડ, (૨૦૧૫) ૧ એસસીસી ૬૭ ના કેસમાં રિપોર્ટ થયેલ છે અને પેરા.૬૦, ૬૧ અને ૬૨ માં રહેલા સંબંધિત અવલોકનો નીચે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે :

“૬૦. આ અશાંત સામાજિક સમયના સંદર્ભમાં, અમે ભોગ બનનારાઓના નોંધપાત્ર દુઃખ પ્રત્યે અજાણ રહી શકીએ નહીં. એ એક હકીકત છે કે ભારતમાં ફોજદારી ન્યાય સુધારણા અને નાગરિક અધિકાર ચળવળે ઐતિહાસિક રીતે માત્ર આરોપીઓના અધિકારો પર જ નોંધપાત્ર ધ્યાન આપ્યું છે અને ભોગ

બનનારાઓ પર ગુનાની અસરને તે જ હદ સુધી સંબોધવામાં નિષ્કાળજી દાખવી છે. તે માત્ર ગુનાના ભોગ બનનારા જ નથી જેમને શાંતિદાયક મલમની જરૂર છે, પરંતુ કુટુંબ, સહ-પીડિતો અને પ્રમાણમાં મોટા પ્રમાણમાં સમાજ જેવા આકસ્મિક ભોગ બનનારાઓને પણ છે. ન્યાયતંત્રની સર્વોચ્ચ ફરજ છે કે તે ભોગ બનનારાઓના અધિકારોનું રક્ષણ ગુનેગારોના અધિકારો જેટલી જ ખંતપૂર્વક કરે.

૬૧. મહેશ વિ. સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. માં, આ કોર્ટે યોગ્ય સજા ફટકારવામાં હળવા અભિગમને નાપસંદ કર્યો છે અને અવલોકન કર્યું છે કે સ્પષ્ટ પુરાવા અને ભયાનક કૃત્યોનો સામનો કરતી વખતે આરોપીને કાયદાની આત્યંતિક સજામાંથી છૂટી જવા દેવી એ ન્યાયની મજાક સમાન બનશે. આ કોર્ટે ઠરાવ્યું કે ઓછી સજા આપવી એ આ દેશની ન્યાય વ્યવસ્થાને શંકાસ્પદ બનાવશે જેના કારણે સામાન્ય માણસ કોર્ટો પરનો વિશ્વાસ ગુમાવશે. આ કોર્ટે અહીં જેવા કેસોમાં આ અભિગમ અપનાવતા સૌથી સખત સજાને મંજૂરી આપી હતી કે આરોપી સમજે છે અને સમાજ સુધારાત્મક પરિભાષા કરતા અટકાવની ભાષાની પ્રશંસા કરે છે.

૬૨. સેવકા પેરુમન વિ. સ્ટેટ ઓફ ટી.એન. માં, આ કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે અપર્યાપ્ત સજા ફટકારવા માટેની અયોગ્ય સહાનુભૂતિ ન્યાય વ્યવસ્થાને વધુ નુકસાન કરશે અને કાયદાની અસરકારકતામાં જાહેર વિશ્વાસને નબળો પાડશે. આવા ગંભીર જોખમો હેઠળ સમાજ લાંબો સમય સહન કરી શકે નહીં અને તેથી, ગુનાના સ્વભાવ અને જે રીતે તે આચરવામાં આવ્યો અથવા કરવામાં આવ્યો હતો વગેરેને ધ્યાનમાં રાખીને યોગ્ય સજા આપવી એ દરેક કોર્ટની ફરજ છે.”

૨૨. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને અને રેકૉર્ડ પરના સાહિત્ય અંગેના અમારા વિચારપૂર્વકના વિચારણા આપણને એ માનવા માટે દોરે છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે નિર્દોષ છુટકારાનો હુકમ પસાર કરવામાં ક્ષેત્રાધિકારની ગંભીર ભૂલ કરી છે અને રેકૉર્ડ પરનો પુરાવો આપણને રેસ્પોન્ડન્ટ આરોપીને શંકાનો લાભ આપવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પહોંચેલા તારણને સ્વીકારવાની પરવાનગી આપતો નથી. તેથી, અમે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા નિર્દોષ છુટકારાના હુકમને ઉલટાવવો યોગ્ય ગણીએ છીએ.

૨૩. ઉપરોક્ત સંજોગોના એકંદર સેટને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે વિ. જોઈન્ટ ડિસ્ટ્રીક્ટ જજ અને પ્રેસિડાઈંગ ઓફિસર, પમી ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, નડિયાદ દ્વારા

સ્પેશિયલ (એસસી/એસટી) કેસ નં. ૭૧/૨૦૦૩ માં પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદો અને હુકમ, ૦૪/૦૧/૨૦૦૫ રદ અને સેટ અસાઈડ કરીને રાજ્યની અપીલ ગ્રાહ્ય રાખીએ છીએ અને રેસ્પોન્ડન્ટ – મૂળ આરોપી – નીરુભાઈ ઉર્ફે નીરવ ગિરધરભાઈ રાવળને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૬૩, ૩૬૬, ૩૭૬ અને ૩૨૪ તથા અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૩(૧), (૧૧), (૧૨) અને ૩(૨) (૫) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવીએ છીએ. જોકે, યોગ્ય સજા ફટકારવાના હેતુ માટે, રેસ્પોન્ડન્ટ – મૂળ આરોપીને સજા ફટકારવા અંગે સુનાવણી લંબાવવા માટે તારીખ ૧૦/૧૧/૨૦૧૭ ના રોજ આ કોર્ટ સમક્ષ હાજર રહેવા જણાવવામાં આવે છે.

૨૩. રજિસ્ટ્રીને ઉપરોક્ત હેતુ માટે રેસ્પોન્ડન્ટ – મૂળ આરોપી – નીરુભાઈ ઉર્ફે નીરવ ગિરધરભાઈ રાવળ પર રૂ. ૫૦૦૦/- (અંકે રૂપિયા પાંચ હજાર પૂરા) ની રકમનો જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા માટે હુકમ કરવામાં આવે છે.

૨૪. વધુ હુકમ માટે તારીખ ૧૦/૧૧/૨૦૧૭ ના રોજ મૂકવું.

(ન્યાયમૂર્તિશ્રી એસ. આર. બ્રહ્મભટ્ટ)

(ન્યાયમૂર્તિશ્રી એ. જે. શાસ્ત્રી)

વિપુલ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.